

ת"פ 17899/11/10 - מדינת ישראל נגד ולדימיר זמלין, חן אלברט פרידמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 17899-11-10 מדינת ישראל נ' זמלין ואח'
בפני כב' הנשיאה שולמית דותן

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. ולדימיר זמלין
2. חן אלברט פרידמן

הנאשמים

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד מירה מטאנס

נאשם 1 ובא כוחו עו"ד ירון ברזילי

נאשם 2 ובאת כוחו עו"ד אירית באומהורן

הכרעת דין

החלטתי להורות על זיכוי מחמת הספק של נאשם 1 מעבירה של חבלה ברשלנות בגין אי אספקת אמצעי בטיחות, ומעבירה של אי אספקת אמצעי בטיחות, בעבודה. כמו כן, החלטתי לזכות מחמת הספק את שני הנאשמים מעבירה של חבלה ברשלנות בגין אי מסירת מידע לעובד בדבר סיכוני בטיחות ומעבירה העצמאית של אי מסירת מידע לעובד.

החלטתי להרשיע את נאשם 1 בעבירה של אי גידור משטח עבודה לפי תקנה 9 לתקנות הבטיחות בעבודה.

מבוא

"**המקרה לא מסובך**" (ת/8 ש' 21). כך אמר בחקירתו במשטרה היועץ לעניני בטיחות של פרוייקט הקמת חניון "חנה וסע" בהר הרצל, בביצוע הקבלן הראשי רמט חברה קבלנית לעבודות בניה בע"מ וקבלן המשנה חברת י.ב.יובל בינוי

והנדסה בע"מ.

למרות האמרה הנ"ל, אוכל לומר בתום ההליך שלפני, שהחוקרים במקרה "הלא מסובך" לא הצליחו לעשות עבודה שלמה, החקירה לא היתה מדויקת, ולא נעשתה באופן מקצועי וראוי. החוקרים השונים שהשתתפו בחלקים שונים של גבית ההודעות לא הצליחו ליצור תמונה ברורה ושלמה בה המידע שנאסף הוא קוהרנטי. תחת זאת, נוצרה תמונה מעורפלת ובלתי מדויקת - לפחות לפי חומרי הראיות שהובאו לפני בית המשפט. כבר בניסוח כתב האישום ניכר הערפול כאשר המאשימה מציינת שבנסיבות שאינן ידועות לה במדויק ארעה תאונה וכאשר בפתח סיכומיו של ב"כ המאשימה טען לעובדה, שלא נכללה בכתב האישום, ושעליה היו דיונים רבים, לגבי אופן התרחשות הארוע.

על כך, נוסף שיהיו עצום, בלתי מוסבר ולכן גם בלתי מוצדק, בהגשת כתב האישום. עובדה זו הביאה לכך שהועלו טענות בענין השיהוי ע"י הנאשמים, אבל ניכר שגם התביעה היתה כבולה ומנועה מלנסות לפענח את הארוע בצורה ברורה יותר ומושלמת יותר, שכן יש להניח שגם היא לא היתה יכולה, באופן סביר, לבצע השלמות חקירה כארבע שנים וחצי לאחר הארוע וכאשר החקירה, לכאורה, הסתיימה כחודש לאחר הארוע.

מאליו מובן שבאופן מסוים, ולו בגדר אפשרות, יתכן שגם נבצר מהנאשמים ללקט ראיות שהיו יכולות להבהיר את התמונה ולתמוך בגרסאותיהם - גם אם ברור ומובן מאליו שלא עליהם הנטל להוכיח את חפותם, אלא על התביעה להביא את בית המשפט לרמת שכנוע שמעבר לכל ספק סביר בכל קביעה של ממצא עובדתי, ומכך לכל מסקנה משפטית הנובעת מקביעה כזאת.

אופן ניהול החקירה, חוסר השלמות בה, חוסר הדיוק בה, חוסר איסוף הממצאים מהזירה, דהיינו, מאתר הבניה, חוסר הרציפות שנדרשה בהשלמת החקירה כתוצאה מהשוואת הודעות שנגבו, כתוצאה מסתירות שנבעו מהן וכיוצ"ב - הביאו לתהיה אליה התייחס ב"כ נאשם 1 בפתח סיכומיו - והיא בדבר ההכרח להביא את הנאשמים לדין פלילי עקב הארוע. בהחלט ישנו אינטרס ציבורי מובהק לאכוף את החוקים והתקנות שנועדו להביא לבטיחות עובדים באתרי עבודה. לצורך השגת המטרה החשובה של שמירת חייהם ושלמות גופם של עובדים, יש מקום גם לנקיטת הליכים פליליים במקרים המתאימים וזאת כדי ליצור את ההרתעה ואת כובד הראש הנדרשים מבעלי אחריות על עובדים. אולם, אין בכך לומר שהעמדה לדין היא דרך הכרחית גם כאשר הראיות בדבר **האחריות הפלילית** אינן חד משמעיות.

לצד החובה להביא כל מנהל עבודה וכל אחראי על עובדים להבנה, באופן העמוק ביותר, לאחריותו כלפי העובדים ולחובתו להקפיד בצורה מלאה על כל הוראות החוק והתקנות בתחום הבטיחות בעבודה, ישנה חובה של המאשימה להיות זהירה בהאשמה פלילית, שמטבע הדברים מענה את נפשו של הנאשם ומעיקה עליו. עליה לעשות כן בתוך פרק זמן סביר מאז תום החקירה, וכשבידיה ראיות שיש בהן פוטנציאל ממשי להביא לקביעת אשמתו ולהרשעתו של מי שנתפס כבעל החובות והאחריות שהופרו.

במקרה הנדון מצא בית המשפט את עצמו משוטט על פני גרסאות לא שלמות, גרסאות סותרות, גרסאות כבושות, שנשמעו שנים רבות אחרי הארוע, ולא ניתנו בידי בית המשפט ראיות על פי הן יוכל לקבל תמונה טובה ומשקפת, הבנויה

מכל הפרטים שנדרשו. כך נשאר בית המשפט עם תהיות רבות, עם ספקות ועם תחושה שהוחמצה האפשרות להגיע לחקר האמת. דווקא משום שלכאורה מדובר "במקרה לא מסובך", ישנה אי נחת ממצב זה.

א. רקע כללי ודיני

בכתב האישום מיום 26/10/10 יוחסו לנאשמים העבירות של **חבלה ברשלנות** (לפי סעיף 341 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, (להלן: "חוק העונשין"), **אי מסירת מידע לעובד בדבר הסיכונים** הקיימים במקום העבודה (לפי תקנות 2 + 15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) תשנ"ט-1999, להלן: "תקנות הדרכת עובדים") **והעסקת עובד ללא הדרכת בטיחות** (לפי סעיף 15+10 לתקנות הדרכת עובדים).

נאשם 1 הואשם בנוסף גם בעבירות של **אי גידור משטח עבודה** המצוי בגובה של מעל 2 מטרים, **ואי התקנת אמצעי בטיחות** למניעת נפילתו של אדם (לפי סעיפים 9, 168 בהתאמה לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) תשמ"ח-1988, להלן: "תקנות הבטיחות בעבודה").

על פי הנטען בכתב האישום, ביום 23/04/06 בשעה 08:45 או בסמוך לכך, עסק המתלון בעבודות פירוק ופינוי של תבניות יציקה מקיר חיצוני של מבנה גשר, בעומדו על גבי פיגום בגובה של 9 מטרים וברוחב של כ-80 ס"מ, אשר לא היה מגודר אותה עת. באופן שאינו ידוע במדויק למאשימה, בעת שהמתלון עמד על גבי משטח העבודה העליון בפיגום ובעודו מנסה לחבר תבנית יציקה אל אנקול עגורן (מנוף), נפל המתלון מהפיגום וצנח מטה, לעומק של 9 מטרים. כתוצאה מהנפילה נגרמו למתלון שבירים בפנים, בכף היד ובאגן הירכיים והוא נותר עם נכות צמיתה בשיעור של 63%.

אתר הבניה בו אירעה התאונה הוקם ע"י רמט חברה קבלנית לעבודות בניה בע"מ (להלן: "רמט" או "הקבלן הראשי"), במסגרת פרויקט להקמת חניון "חנה וסע" אותו יזמה בשדרות הרצל בירושלים, אשר בוצע ע"י חברת י.ב. יובל בינוי והנדסה בע"מ (להלן: "יובל" או "קבלן המשנה"). על פי הנטען בכתב האישום, במועד האירוע היה הנאשם 1 **מנהל העבודה המוסמך** מטעם רמט והאחראי מטעמה על עבודות הבניה באתר, ואילו הנאשם 2 שימש **כמנהל אתר הבניה** מטעם יובל, אשר היתה גם מעסיקתו של המתלון.

על פי כתב האישום, השניים היו אחראים מכח תפקידם ומכח הוראות הבטיחות בעבודה לבטחונם של המתלון ושל יתר העובדים באתר הבניה, וגרמו ברשלנותם לפציעתו של המתלון, בכך שלא הדריכו אותו בהוראות הבטיחות המתחייבות באתר הבניה. הנאשם 1 הואשם בנוסף גם בכך שאפשר ביצוע העבודות על גבי משטח מוגבה מעל הקרקע בלי שדאג לגידורו, ובלי שסיפק למתלון אמצעי בטיחות למניעת נפילתו מהפיגום, בדמות חגורת או רתמת בטיחות.

טרם מתן תשובתם של הנאשמים לכתב האישום הועלתה על ידם טענה של **הגנה מן הצדק**, מכוחה עתרו להורות על ביטולו של כתב האישום מחמת **שיהוי בלתי סביר** בהגשתו, שכן כתב האישום הוגש כארבע שנים וחצי ממועד קרות האירוע, וכחצי שנה טרם תום תקופת ההתיישנות. ביום 22/12/11 דחיתי הבקשה לביטול כתב האישום, מן הטעם שלא הוכחה פגיעה ממשית בהגנת הנאשמים עקב השיהוי הרב בהגשת כתב האישום. יחד עם זאת, אפשרתי לנאשמים לשוב ולהעלות הטענה בתום שלב הראיות, לאחר שיישמעו העדים וניתן יהא לעמוד על מידת מהימנותם ועל הנזק שנגרם,

ככל שנגרם, להגנת הנאשמים עקב השיהוי.

ביום 05/12/12 וביום 05/02/13 נשמעו אפוא העדים מטעם המאשימה, חמישה במספר: **המתלונן** (ע"ת/1) ; עבד אלחמי אלחמאסה (להלן: **עבד**) ואסמעיל אבו-ריאן קאדר (להלן: **קאדר**) - שני פועלים נוספים שעבדו עם המתלונן על הפיגום ביום האירוע (ע"ת/2, ע"ת/3); **הגב' מרינה בולוצקי**, מפקחת עבודה במשרד התמ"ת אשר חקרה את נסיבות התרחשות התאונה מטעם אגף הפיקוח על העבודה, וערכה דו"ח חקירה אשר הוגש כראיה (ת/13) מטעם המאשימה (ע"ת/4) ; החוקר **שלמה פאר** אשר גבה הודעותיהם של הנאשמים ושל יתר העדים בפרשה (ע"ת/5).

בתום פרשת התביעה (ביום 01/05/13) העלו הנאשמים טענה של "אין להשיב לאשמה", ולחלופין חזרו וטענו, כי יש להורות על ביטולו של כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק. בהחלטתי מיום 03/11/13 הוריתי על **זיכוי** של **נאשם 1 בלבד** מעבירה אחת - היא העבירה של **חבלה ברשלנות בגין אי גידור משטח העבודה**, לפי סעיף 341 לחוק העונשין בצירוף תקנה 9 לתקנות הבטיחות עבודה, בשל העדר קשר סיבתי עובדתי, ולו לכאורי, בין המחדל של אי גידור משטח העבודה לבין התאונה (עם זאת, הנאשם לא זוכה מהעבירה **העצמאית** של אי גידור משטח העבודה, לפי תקנה 9 לתקנות הבטיחות בעבודה). יתר הטענות שהעלו הנאשמים במסגרת הבקשה הן בנוגע לנאשם 1 והן בנוגע לנאשם 2-נדחו על ידי, ומשכך נקבע התיק לשמיעת פרשת ההגנה.

מטעם הנאשמים העידו **שני הנאשמים** עצמם (ע"ה/1, ע"ה/3) וכן **מר הנרי וולמן**, אשר במועד הרלבנטי שימש כמומחה בטיחות מטעם חברת רמט (ע"ה/2).

בתום פרשת ההגנה הגישו הצדדים סיכומים מטעמם. המאשימה בסיכומיה ביקשה להרשיע הנאשמים בדין בכל אחת מהעבירות המיוחסות להם, בעוד ב"כ הנאשמים ביקשו לזכותם מכל העבירות, זאת לטענתם מאחר ולא הוכחה אשמתם של הנאשמים לא במישור העובדתי ולא במישור המשפטי. לטענתם, הנאשמים לא התרשלו, ולא הפרו כל חובה הנוגעת לבטיחות בעבודה, ומכל מקום לא מתקיים קשר סיבתי עובדתי או משפטי בין המחדלים המיוחסים לנאשמים לבין התאונה. כמו כן, חזרו ב"כ הנאשמים וטענו, כי יש לזכות הנאשמים בדין בשל שלל מחדלי החקירה שאפיינו את עבודת המשטרה בתיק דנן, בשל השיהוי הקיצוני בו הוגש כתב האישום ובשל אכיפה בררנית.

ב. דיון והכרעה

1.ב. אי גידור משטח העבודה - העבירה העצמאית (לגבי נאשם 1 בלבד)

תקנה 9 לתקנות הבטיחות בעבודה קובעת:

(א) משטח עבודה ומדרכת מעבר שמהם עלול אדם ליפול לעומק העולה על 2

מטר יהיו גְּדוּרִים על ידי -

(1) אֶזֶן יָד וְאֶזֶן תִּיכוֹן מְתַאיִמִּים וּבְחוּזָק נְאוֹת לְמִנִּיעַת נְפִילַת אֲדָם;

(2) לוחות רגליים בגובה מתאים.

(ב) חובת התקנת אזהרה, כאמור בתקנת משנה (א) לא תחול אם הפתח האנכי מתחת למעקה אינו עולה על 50 סנטימטרים.

תקנה 168 לתקנות הבטיחות בעבודה קובעת:

"מחייבות תקנות אלה התקנת אמצעי בטיחות למניעת נפילת אדם לעומק העולה על 2 מטרים ואין זה מעשי בנסיבות הענין לעשות כן, יותקנו רשתות או יריעות מתוחות או יסופקו חגורות בטיחות אשר ימנעו נפילה חפזית לעומק העולה על 1.3 מטרים או רתמות בטיחות".

משמע, כי חובת הגידור אינה חלה מקום בו הגידור אינו מעשי, שאז יש לספק לעובד אמצעי בטיחות אחרים כרשתות, יריעות או חגורות בטיחות. בהחלטתי בבקשת הנאשמים לזכותם מכח הטענה של "אין להשיב לאשמה, ציינתי כי נטל הוכחת יסוד "חוסר המעשיות" של הגידור בנסיבות הענין מוטל על נאשם, וכי בנטל זה יצטרך הנאשם לעמוד בשלב פרשת ההגנה (עמ' 11 ש' 26 להחלטה).

דא עקא, שבנטל זה לא עמד נאשם 1, אף לא לכאורה.

לאמיתו של דבר, הטענה בדבר חוסר המעשיות של גידור הפיגום בנסיבות הענין כלל לא הועלתה ע"י הנאשם בסיכומיו. במקומה טען נאשם 1, כי משטח העבודה עליו עמד המתלונן בעת התאונה גודר כנדרש במעקה בטיחות, וכי המעקה פורק ככל הנראה ע"י אחד הפועלים ביום התאונה או בסמוך לכך, ללא ידיעתו ובניגוד להנחיות (ס' 29-56 לסיכומי הנאשם 1).

בענין זה העיד נאשם 1 בביהמ"ש: "היו שם מעקות .. בשלב שהוא נפל כנראה שפירקו אותם..." (ע' 53 ש' 20-25). עדות התואמת את הגרסה שמסר בהודעתו במשטרה: "... לפני זה היו מעקות בטיחות במשטחי העבודה. אני לא יודע היכן נעלמו המעקות" (ע' 1 ש' 16-21 להודעה ת/1).

גרסה דומה מסר גם נאשם 2 במסגרת הודעתו: "היו מעקות... המעקות פורקו" (ע' 1 ש' 6,14 להודעה ת/3), ובמהלך עדותו בביהמ"ש: "הם [הפועלים] פירקו את זה כדי להקל עליהם את הפירוק [של תבניות היציקה והפיגומים]... אני יודע שאחרי התאונה לא היה מעקה" (ע' 76 ש' 4-6), וכך גם ע"ה הנרי וולמן, ממונה הבטיחות באתר בעת התאונה, אשר העיד במשטרה למחרת יום האירוע: "לפני שהתחילו לפרק את התבניות הפועלים פירקו את המעקות" (ע' 1 ש' 4-5 להודעתו ת/8) המעקות קיימות רק פירקו אותם מהפיגומים" (ע' 2 ש' 28 להודעה ת/8).

עדויות אלו של עדי ההגנה עומדת בסתירה לעדותו של המתלונן, לפיה הפיגום עליו עמד מעולם לא גודר במעקה בטיחות. ואולם, לסתירה זו אין, למעשה, כל השלכה לענין אחריותו של נאשם 1 לדאוג לגידור הפיגום בעת התאונה. אף אם נקבל גרסת הנאשם, לפיה היה מעקה אשר פורק ביום האירוע - אין בכך כדי למלטו מגדרי העבירה הנדונה, שכן תקנה 5 לתקנות הבטיחות בעבודה, שכותרתה "אחריות מנהל עבודה", קובעת:

(א) מנהל העבודה חייב למלא אחר הוראות תקנות אלה ולנקוט צעדים מתאימים כדי להבטיח שכל

עובד ימלא אחר התקנות הנוגעות לעבודתו, אלא אם כן החובה מוטלת במפורש על מבצע הבניה.

(ב) לענין סעיף 223 לפקודה יראו חובה כמוטלת במפורש על מנהל העבודה אם לא נקבע בתקנות

אלה שהיא מוטלת על מבצע הבניה או על כל אדם אחר.

משמע, כי נאשם 1 מתוקף תפקידו צריך היה לוודא הימצאותו של מעקה בעת פירוק תבניות היציקה מקיר הבטון ע"י המתלונן ושני הפועלים הנוספים, ולדאוג לכך שהמעקה לא יפורק, או שיורכב מחדש אם אכן פורק, ורשלנותו של מי מהפועלים, ככל שהיתה רשלנות כזו- אין בה כדי לפוטרו מאחריותו. תקנות הבטיחות בעבודה-בכלל, ותקנה 5 הנ"ל- בפרט, באו למנוע בדיוק את הסיטואציה בה מנסה הנאשם 1 להיתלות - סיטואציה בה הפועלים בשטח עושים כאוות נפשם ונוהגים בניגוד להנחיות. באמצעות התקנות ביקש המחוקק, למעשה, להבטיח, כי הדאגה להקפדה על כללי

הבטיחות בעבודה תהא מוטלת בראש ובראשונה על מנהלי העבודה ולא על הפועלים בשטח, ומשכך הטיל האחריות על כתפיהם של אלו דווקא. טענתו של הנאשם בסיכומיו, כי "אין זה מתפקידו לשמש "בטיחות" על עשרות פועלים בוגרים ואחראיים. הפועלים מכירים את העבודה... ויודעים שאין לפרק מעקותבטיחות אלא אם כן מאובטחים ע"י חגורת בטיחות" (ס' 50 לסיכומיו) וכי "אין זה הגיוני לדרוש מהנאשם להיות בכל רגע בכל מקום" (ס' 53 לסיכומים) - מנוגדת לרוח התקנות, ללשון ולתכלית, ויש בה כדי לעקר את האחריות המוטלת עליו מכוחן מכל תוכן.

אכן, גם על העובד מוטלת חובת זהירות ואחריות אישית, כפי שטען בצדק ב"כ הנאשם בסיכומיו. סעיף 202 לפקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל-1970 קובע: "עובד לא יעשה במזיד ובלא סיבה סבירה דבר העלול לסכן את עצמו או את זולתו" וסעיף 203 קובע: "סופקו או הותקנו לשימוש של עובד, לפי פקודה זו, אמצעי או התקן להבטחת בריאותו או בטיחותו, חובה עליו להשתמש בהם". ואולם האחריות האישית המוטלת על העובד אינה גורעת מאחריותו של מנהל העבודה באתר לנקוט צעדים מתאימים כדי להבטיח שהעובדים מקפידים על הוראות הבטיחות, כמצוות תקנה 5 לתקנות הבטיחות בעבודה. חובת הפיקוח של מנהל עבודה באתר בניה וחובת הזהירות של העובד אינן חובות חלופיות, אלא מקבילות וחופפות, והן בבחינת "כלי שלובים" החותרים יחד, להגשמת התכלית של הגנה ועל שלומם ובריאותם של העובדים.

ממכלול הראיות עולה, כי נאשם 1 לא עמד בחובתו לנקוט צעדים מתאימים להבטיח שהמתלון ושני הפועלים הנוספים שעבדו עמו ביום האירוע, ממלאים אחר הוראות הבטיחות הנוגעות לגידור הפיגום, עליו עמדו בעת התאונה. נהפוך הוא: מעדותו של נאשם 1 עצמו, עולה כי הוא כלל לא ידע שהפיגום לא גודר או שהמעקה פורק מהפיגום (אם אכן פורק), וחמור מכך, שאינו יודע לומר, מהי הפעם האחרונה בה בדק הימצאותו של מעקה במשטח העבודה עליו עמד המתלון. בביהמ"ש העיד הנאשם בענין זה: "איני יודע מתי פירקו אותם. כשהכנו את התבנית אני בדקתי את זה אישית ו-100 אחוז היו מעקות" (ע' 53 ש' 21-20) - מכאן, כי מאז שלב היציקה של הקיר לא טרח הנאשם לבדוק דבר קיומו של גידור מסביב לפיגום. בהודעתו במשטרה מיום האירוע (ת/1) העיד: "אנחנו כבר לא עבדנו שבועיים". לפני זה היו מעקות בטיחות במשטחי העבודה" (ע' 1 ש' 21-19 להודעה) - ומכאן, כי הפעם האחרונה בה בדק הנאשם את מצב הפיגומים באתר היתה כשבועיים לפני התרחשות התאונה. בביהמ"ש הבהיר הנאשם בענין זה, כי התאונה התרחשה מיד לאחר שהוא והפועלים חזרו מחופשה בת שבועיים לרגל חג הפסח, במהלכה הושבת האתר בהוראת הקבלן הראשי ("חברת רמט הוציאה אותי לחופש מאולץ - ע' 50 ש' 12). לדבריו לא הספיק באותו בוקר לבדוק הפיגום הספציפי עליו עמד המתלון, שכן הוא פיקח על עבודת פירוק מנוף נייד בצדו השני של האתר, ועדותו של הנאשם בענין זה מדברת בעד עצמה:

ש: חוזרים אחרי שבועיים של הפסקה... אתה בודק באיזה מצב נמצא האתר?

ת: ויזאלית האתר היה במצב טוב. כשעברתי והלכתי לצד השני הוא היה בסדר.

ש: אתה בדקת אם יש מעקות במשטח עבודה?

ת: במשטח הזה לא, הוא היה מוסתר קצת והוא מאחורה. במיוחד צריך ללכת לשם בשביל לראות. משטחים אחרים עברתי והכל היה בסדר.

ש: בדיעבד אתה לא חושב שהיית צריך לבדוק את זה אחרי שבועיים?

ת: אני לא יודע לענות לך. זה היה כל כך הכל צפוף והם הגיעו בבוקר וממש לא היה לי זמן. גם חוץ מצוות ההרכבה שאמרתי שזאת עבודה מסוכנת.. והוא הגיע כדי לפרק מנוף והכל היה מרחקים (ע' 56 ש' 30-ע' 57 ש' 7).

ש: אתה חוזר אחרי החופשה ומתי אתה מגיע לאתר?

ת: בשש וחצי בבוקר. שותה קפה והולך לפירוק המנוף". (ע' 60 ש' 24-23).

אכן, מחדלו של נאשם 1 ברור. נאשם 1 כלל לא טרח לבדוק הפיגום עליו עמד המתלונן, לאחר הפסקת עבודה בת שבועיים. מאחר ו"לא היה לו זמן" לכך ומאחר ושהפיגום הסצפצי הנ"ל היה רחוק מדי, והוא מיהר לצדו השני של האתר, שם עסקו בפירוק מנוף נייד, שהינה "עבודה מאוד מסוכנת ודורשת הרבה תשומת לב ואנרגיה" "כלשוננו (ע' 54 ש' 27).

תקנה 20 לתקנות הבטיחות בעבודה, שכותרתה "בדיקת פיגום", מטילה חובה מפורשת על מנהל העבודהבאתר לבדוק בטיחותו של הפיגום באופן שוטף, ושוב - לאחר הפסקת עבודה העולה על 3 ימים, ולתעד ביצוע בדיקה זו בכתב:

"(א) מנהל העבודה יבדוק כל פיגום לקביעת יציבותו והתאמתו למטרה שלה הוא נועד.
(ב) הבדיקה לפי תקנת משנה (א) תיערך עם התקנתו של הפיגום ולפני שהחלו להשתמש בו, ולאחר מכן -

(1) אחת לשבעה ימים לפחות;

(2) אחרי כל הפסקת עבודה של שלושה ימים או יותר;

(3) אחרי כל הפסקת עבודה של יום אחד או יותר בשל גשם או רוח.

(ג) מנהל העבודה ירשום בפנקס הכללי דין וחשבון על כל בדיקת פיגום ויביא את הרישום לידיעת מבצע הבניה. הוראה זו לא תחול לגבי פיגום שאין אדם עלול ליפול ממנו לעומק העולה על 2 מטרים ולגבי פיגום חמורי".

ודוק: מדברי הנאשם בביהמ"ש - "האמת לא היתה לדעתי הרבה תועלת במעקות.. יש ענין שמורידים זאת את זה לפני. התבניות יורדותעם משטח העבודהביחד, ברגע שמרימים אותן הקרשים האלו יכולים ליפול על מישהו על הראש" (ע' 53 ש' 24-21) - עולה גם שלדעתו כלל לא היה צורך במעקה בטיחות לצורך ביצוע העבודה בה עסק המתלונן (זאת בניגוד לטענתו בסיכומים כי אילו היה רואה את המתלונן עומד על פיגום ללא גידור היה מורה מיד על הפסקת העבודה). גם מדבריו של ע"ה/2 הנרי וולמן "הרבה פעמים פועלים מפרקים מעקות לבדם כי זה מפריע להם" (ת/9), עולה כי התופעה של פירוק מעקות בגובה רב טרם השלמת העבודה היתה תופעה ידועה ומוכרת באתר הבניה דנן, וחרף זאת לא דאג הנאשם לוודא, כי התופעה לא נשנתה בבוקרו של האירוע דנן.

המסקנה העולה מן האמור היא, כי נאשם 1 לא נקט בכל הצעדים המתאימים כדי לוודא שהמתלונן וציית להוראות הבטיחות הקשורות לגידור המשטח, וטענתו לפיה די בכך ש"דאג להתקנת מעקה בטיחות, וידא הימצאות המעקות והעביר הדרכות בטיחות לעובדים" כדי להוציאו ידי חובת הפיקוח המוטלת עליו מכח תקנה 5 לתקנות הבטיחות בעבודה (ס' 53-50 לסיכומי הנאשם)- איננה יכולה לעמוד בנסיבות הענין.

לאור האמור, אני מרשיעה את נאשם 1 בעבירה של אי גידור משטח עבודה לפי תקנה 9 לתקנות הבטיחות בעבודה.

2.ב. אי אספקת אמצעי בטיחות (בנוגע לנאשם 1 בלבד)

אין חולק, כי בעת האירוע דנן הנאשם לא היה חגור בחגורת או ברתמת בטיחות. אין גם חולק בדבר קיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין המחדל של אי חגירת חגורת או רתמת בטיחות לבין נפילתו של המתלונן מגובה של 9 מטרים, כפי שפירטתי בהרחבה במסגרת החלטתי בענין הטענה של "אין להשיב לאשמה".

עמוד 7

המחלוקת בין הצדדים בנוגע לעבירה זו מתמקדת אפוא בפן העובדתי הנוגע **לעצם אספקת** ציוד המגן למתלונן.

תקנה 168 לתקנות הבטיחות בעבודה קובעת:

"מחייבות תקנות אלה התקנת אמצעי בטיחות למניעת נפילת אדם לעומק העולה על 2 מטרים ואין זה מעשי בנסיבות הענין לעשות כן, יותקנו רשתות או יריעות מתוחות או יסופקו חגורות בטיחות אשר ימנעו נפילה חפשית לעומק העולה על 1.3 מטרים או רתמות בטיחות".

טענתה של המאשימה היא כי הנאשם 1 הפר חובתו **לספק** למתלונן חגורת/רתמת בטיחות, שכן טרם עלתו לפיגום בבוקר האירוע, ביקש המתלונן ממנהל העבודה בשטח (אוסמה) חגורת בטיחות, ואף ניגש למחסן הציוד שהיה באתר על מנת ליטול חגורת או רתמת בטיחות - אך אלו לא היו בנמצא. גרסת הנאשם, לעומת זאת, היא כי במחסן הציוד היו ביום האירוע **מספר חגורות בטיחות**, אך המתלונן מסיבותיו הוא בחר שלא לעשות בהן שימוש, ומשכך האחריות לקרות התאונה רובצת כל כולה לפתחו של המתלונן.

אין צריך לומר, כי הנטל להוכיח את הרכיב **העובדתי** של העבירה, קרי - להוכיח כי בבוקר התאונה **לא היו** במחסן הציוד של האתר חגורות בטיחות לשימושם של הפועלים - מוטל על המאשימה, וכי רמת ההוכחה הנדרשת הימנה - היא **רמת הוכחה של מעבר לספק סביר**.

נבחן האם עמדה המאשימה בנטל זה.

שניים הם הנדבכים עליהם סומכת המאשימה יהבה בענין זה: האחד - עדותו של המתלונן לפיה חיפש אחר חגורות בטיחות במחסן הציוד שבאתר, ואלו לא היו בנמצא, השני - עדותה של המפקחת בולוצקי בביהמ"ש לפיה בבדיקה שערכה במחסן הציוד מיד לאחר התאונה - לא מצאה חגורות בטיחות.

דא עקא, שהמתלונן סיפק בענין החגורות שלוש גרסאות שונות:

בהודעתו הראשונה אשר נגבתה ממנו כבר ביום האירוע, בהיותו בבית חולים, נשאל המתלונן ע"י החוקר "**האם ביקשת חגורת בטיחות**", והשיב: "**לא**" (הודעת המתלונן לא הוגשה כראיה מטעם מי מהצדדים, אך אמרות הנ"ל צוטטו בפרוטוקול - עמ' 21 ש' 28-29). באותה הודעה גם לא ציין המתלונן, ולו ברמז, כי בבוקר האירוע ניגש למחסן הציוד לחפש אחר חגורת או רתמת בטיחות ולא מצא. גם בהודעה השניה שנגבתה ממנו ביום 15/05/06, כשלושה שבועות לאחר התאונה, לא טען המתלונן כי טרח לבקש חגורה ממאן שהוא באתר, או כי תר אחר חגורת בטיחות באתר והעלה חרס בידו. רק במסגרת הודעתו השלישית שנגבתה ע"י המפקחת מרינה בולוצקי, בנוכחות בא כוחו, ביום 17/07/13 (כשש שנים וחצי מיום האירוע) טען המתלונן **לראשונה** כי טרם עלתו לפיגום **הוא ביקש חגורה מאוסמה מנהל העבודה בשטח, אך זה אמר לו כי אין** (עמ' 22 ש' 10-7 לפרוטוקול). בביהמ"ש נשאל המתלונן, מדוע כבש גרסתו עת כה רבה, ותירץ: **אולי היה טעות בתרגום... להיפך אני אמרתי שביקשתי** (ע' 21 ש' 30 - ע' 22 ש' 4), תשובה שניתן היה אולי לראות בה הסבר סביר לכבישת הגרסה, אלמלא העובדה, כי הודעתו הראשונה של המתלונן נגבתה

ממנו בשפה הערבית ע"י חוקר דובר ערבית (עפיף מחמוד), ואלמלא העובדה כי בהמשך חקירתו סתר עצמו בענין זה, כשנשאל בשנית, מדוע לא טרח להזכיר בהודעתו הראשונה שביקש חגורות מאוסמה, והשיב: **"באותו יום שכחתי"** (ע' 23 ש' 27).

בביהמ"ש דבק המתלון בגרסתו המאוחרת. ואולם, גם גרסה זו, כך נראה, לבשה צורה ופשטה צורה ככל שהתקדמה חקירתו הנגדית של המתלון בענין זה:

עוד טען המתלון בביהמ"ש, שגם אסמעיל, אחד משני הפועלים הנוספים שעבדו עמו על הפיגום ביום האירוע - **"חיפש חגורות ולא מצא"**, אלא שגרסתו זו (אשר אין לה כל זכר בשתי ההודעות הראשונות שמסר המתלון במשטרה) סותרת את עדותו המפורשת של אסמעיל עצמו, לפיה אף אחד משלושתם לא טרח לחפש חגורה טרם עלותם לפיגום (ע' 49 ש' 16-9), וכן את עדותו של עבד, הפועל הנוסף, אשר נשאל האם מי משלושתם הלך לחפש חגורות והשיב בשלילה (ע' 42 ש' 1-8). משעומת המתלון עם הסתירות הנ"ל לגרסתו, שינה טעמו והשיב: **"אני לא זוכר אם הוא [אסמעיל] ביקש או לא"** (ע' 24 ש' 5).

הנה כי כן, עדותו של המתלון אינה מהימנה עלי כלל וכלל. המדובר בעדות כבושה, אשר הועלתה כשש וחצי שנים לאחר יום האירוע ללא שניתן הסבר סביר לכבישתה, והיא רצופה בתמיהות ובסתירות, פנימיות וחיצוניות, ומשכך אין ספק כי אין בה כדי להוכיח גרסתה של המאשימה, בטח ובטח שלא ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט פלילי.

הנדבך השני עליו משתיתה המאשימה גרסתה- הינו כאמור **עדותה של המפקחת בולוצקי, במהלך חקירתה הנגדית** לפיה **כי היא לא ראתה כל חגורות בטיחות במחסן הציוד, היא זוכרת שטרח לבדוק דבר הימצאותן של חגורות במחסן, אך אלו לא היו** בנמצא (ע' 65 ש' 1-4).

דא עקא, שדבר היעדרן של חגורות בטיחות במחסן הציוד אין לו כל זכר בדו"ח הביקור (נ/3) או בדוח התאונה (נ/13) שנערכו על ידי המפקחת בסמוך לאחר האירוע, עובדה האומרת דרשני. משעומתה המפקחת עם תמיהה זו, טענה כי עצם העובדה שדבר היעדרן של חגורות הבטיחות מהמחסן **לא אוזכר** בדו"ח נ/3 - היא הנותנת, שאלו **לא היו** במחסן בעת התאונה, שכן אילו היו חגורות במחסן - היא **לבטח** היתה מציינת **דבר קיומן** בדו"חות הנ"ל (ע' 65 ש' 8). ואולם טענתה זו של המומחית, אינה עולה בקנה אחד עם העובדה הפשוטה, שדו"ח הביקור שנערך על ידה ביום האירוע כולל פירוט של כל המחדלים, והליקויים בתחום הבטיחות שנמצאו על ידה באתר בעת התאונה (כבלים חשמליים חשופים; אי גידור משטחי עבודה; אי תמיכת שלבי הסולם), ולא של נהלי או אמצעי הבטיחות שנמצאו על ידה **תקינים** באתר אותה עת, ולכן העובדה כי בדו"ח לא נכתב מאומה לגבי היעדרן של חגורות בטיחות במחסן הציוד - מעיד בהכרח כי מחדל כזה כלל לא היה. **לא זו אף זו**: עובדת היעדרן כביכול של חגורות בטיחות ממחסן הציוד לא צוינה גם בדו"ח התאונה (נ/13) שערכה המפקחת בולוצקי בעקבות האירוע, על אף שבפרק המסקנות של אותו דו"ח כללה המפקחת התייחסות מפורשת למחדל של אי חגירת חגורת בטיחות, בצינה, שחור ע"ג לבן, כי **"אילו הנפגע היה מצויד בחגורת בטיחות או רתמת בטיחות התאונה היה ניתן למנוע"**. אי התייחסותו של דו"ח התאונה להיעדרן של חגורות באתר הבניה תומך אף הוא בגרסת הנאשם לפיה ביום האירוע **היו** במחסן חגורת בטיחות (בבחינת **"הלאו מלמד על ההן"**), זאת בניגוד לעדותה של המפקחת בביהמ"ש, שניתנה כשבע שנים לאחר התאונה ולאחר עריכת הדו"חות הנ"ל.

לכך יש להוסיף העובדה כי גם בסוגיות אחרות היתה עדותה של המומחית **בביהמ"ש** בלתי מהימנה בלשון המעטה, כפי שצינתי כבר בהחלטתי מיום 03/11/13, שכן היא עמדה בסתירה מוחלטת לממצאים ולמסקנות שהמומחית עצמה קבעה במסגרת דו"ח התאונה (שניתן כאמור סמוך לאירוע התאונה) - למשל, בענין הימצאותו של סולם על גבי הפיגום, לגביו טענה המומחית **בביהמ"ש** כי בעת התאונה כלל לא היו סולמות באזור הפיגום, זאת בניגוד לדו"ח התאונה, בו היא ציינה מפורשות דבר הימצאותם של **סולמות** על משטח העבודה.

גם בסוגיית חגורות הבטיחות אין בידי לקבל עדותה של המומחית בביהמ"ש שניתנה כשבע שנים לאחר התאונה, ואני מעדיפה על פניה את דו"ח הביקור ודו"ח התאונה שנערכו על ידי המפקחת מיד לאחר האירוע, בהם לא צוין מאומה בענין היעדרן של חגורות בטיחות ממחסן הציוד.

העולה מן האמור הוא, כי שני האדנים עליהם מבוססת גרסתה של המאשימה - אין בהם כדי להוכיח ברמה הנדרש היעדרן של חגורות בטיחות במחסן הציוד ביום האירוע.

גרסתם של הנאשמים בדבר **הימצאותן** של חגורות בטיחות במחסן הציוד שבאתר בבוקר האירוע היתה אחידה ועקבית והותירה רושם מהימן:

נאשם 1 העיד בביהמ"ש, כי **מיד לאחר** אירוע התאונה הוא נכנס למחסן הציוד באתר, והבחין שם בכ-5 חגורות בטיחות התלויות על הקיר. למעשה, גרסה זו נמסרה על ידו כבר במסגרת הודעתו השניה במשטרה (ת/2). במסגרת ההודעה הראשונה שנגבתה ממנו ביום האירוע (ת/1), נשאל, אמנם, הנאשם האם בעת התאונה היו במחסן חגורות בטיחות, אך השיב כי הוא **צריך לבדוק זאת**. המאשימה בסיכומיה טענה, כי תשובתו המהוססת הנ"ל תומכת במסקנה, לפיה בעת התאונה לא היו במחסן חגורות בטיחות, והיא אף מעידה על מידת רשלנותו של הנאשם בכל הנוגע לאספקת ציוד מגן לפועלים, שכן לדבריה **"הנאשם מתוקף תפקידו צריך לדעת שיש, הוא צריך להיות בטוח שיש חגורות באותו זמן. לא יכול להיות שיש לו ספק באותו רגע אם באמת הכל היה מתבצע בהתאם להוראות החוק"** (עמ' 79 ש' 23-24 לסיכומי המאשימה). ואולם, אינני סבורה כי תשובתו זו של הנאשם היתה בגדר תשובה מתחמקת המעידה על רשלנות. נראה לי כי היתה זו רק תשובה זהירה, המעידה דווקא על רצינות ועל נטילת אחריות מצד הנאשם, אשר לא רצה להפריח אמירות בלתי מבוססות לחלל האויר, ובענין זה נותנת אני אמון דבריו של הנאשם בביהמ"ש: **"הכי פשוט היה לי לענות שבטח שיש חגורות בטיחות... אבל בגלל שלא ראיתי את זה פיסית אני אמרתי שאני צריך לבדוק איפה היו החגורות... מיד אחרי החקירה אני הלכתי דבר ראשון למחסן ונכנסתי וראיתי שהיו תלויות שמה.. לכן בחקירה השניה אמרתי מה שאתה מצטט"** (ע' 50 ש' 14-18, ע' 52 ש' 1). מכל מקום, ככל שיש ספק בהבנת דבריו של הנאשם, הרי שספק זה צריך לפעול לטובתו של הנאשם.

לדברי נאשם 1, גם המפקחת בולוצקי נכנסה עמו בשלב מסוים למחסן הציוד והבחינה בהימצאותן של חגורות בטיחות. אישוש לטענתו זו ניתן למצוא כאמור **בדו"ח הביקור (נ/3)**, שערכה המפקחת מיד לאחר התאונה, בו לא נמנה המחדל של אי אספקת החגורות על רשימת המחדלים שנמצאו על ידה באתר, על אף שאי חגירת חגורת בטיחות ע"י המתלונן בעת התאונה צוין על ידה בדו"ח התאונה כגורם העיקרי והישיר לתאונה.

בדומה העיד הנאשם 2, כבר בהודעתו הראשונה במשטרה, עת נשאל האם קיימות חגורות בטיחות במחסן הציוד באתר

- והשיב בחיוב. על גרסתו זו חזר גם במסגרת הודעתו השניה (שניתנה כשבוע לאחר התאונה), וגם בביהמ"ש, באופן נחרץ והחלטי אף יותר:

"ש: אתה יכול לומר בצורה חד משמעית שהיו חגורות באותו יום ?

ת: חד משמעית.

ש: איפה ?

ת: במחסן.

ש: כמה חגורות ?

ת: אני מניח כ-5 לפחות" (ע' 68 ש' 1-6).

גם ע"ה/2 הנרי וולמן נשאל במהלך חקירתו במשטרה, האם בעת התאונה היו חגורות בטיחות באתר, והשיב : **"כן יש שם. אני לא ראיתי אבל... מנהל העבודה הוא מסר לי שיש להם"** (ע' 2 ש' 31-30 להודעתו ת/8). בביהמ"ש ביקש העד להבהיר דבריו אלו, באומרו: **"כמה חודשים לפני האירוע אני אמרתי שאני רוצה לראות אם יש חגורות. חלקן לא היו ראויות לעבודה וביקשתי שיוסיפו חגורות תקניות, עם כל מה שצריך להיות. בביקור אחרי זה דיברתי איתו והוא אמר שקנינו, יש לנו באתר..."** (ע' 63 ש' 32-30) .

אינני מתעלמת מהעובדה שלכאורה נאשם 1 יכול היה להפנות את תשומת ליבה של המפקחת לקיומן של החגורות בעת שערכה יחד איתו את הביקור באתר, ביקור שהניב את נ/3. יש לצאת מההנחה שהביקור האמור התקיים לאחר חקירתו של נאשם 1 (ת/1). בחקירה זו מסר שעליו לבדוק קיומן של חגורות באתר. מכאן שהודעתו נמסרה לפני הביקור שלו עם המפקחת באתר. לפיכך, בזמן הביקור ולאור הודעתו שיבדוק את קיומן של החגורות במקום, היה עליו להסב את תשומת ליבה של המפקחת לקיומן של החגורות במקום. נאשם 1 לא העיד שעשה כן. אולם מחדל זה אינו יכול להתפרש כסותר את טענתו בדבר קיומן של החגורות.

נראה, כי די בעדויות הנ"ל מטעם ההגנה כדי לפעור, **ולו ספק סביר**, אם לא למעלה מכך, בגרסתה של המאשימה, בדבר אי הימצאותן של חגורות בטיחות באתר בעת התאונה, גרסה המבוססת מלכתחילה על שני אדנים רעועים: עדותו הבלתי מהימנה של המתלונן ועדותה התמוהה של המומחית בולוצקי.

מכך נגזרת המסקנה, כי המאשימה כשלה בהוכחת אשמתו של הנאשם ברמה הנדרשת במשפט פלילי, שכן היא לא הוכיחה, למעלה מכל ספק סביר, כי הנאשם 1 הפר חובתו על פי תקנה 168 לתקנות הבטיחות בעבודה לספק למתלונן חגורה או רתמת בטיחות למניעת נפילתו מגובה רב.

משכך, אני **מזכה** נאשם 1 **הן מהעבירה של חבלה ברשלנות** בגין אי אספקת אמצעי בטיחות , (עבירה לפי סעיף 341

בצירוף תקנה 168 לתקנות הבטיחות בעבודה) והן מהעבירה העצמאית של אי אספקת אמצעי בטיחות (לפי תקנה 168 לתקנות הבטיחות בעבודה).

ב.3. אי מסירת מידע לעובד בדבר סיכוני בטיחות בעבודה (לגבי שני הנאשמים)

חובתו של מחזיק במקום עבודה למסור לעובדיו מידע בדבר הסיכונים הכרוכים בעבודתם מוסדרת בתקנות הדרכת עובדים.

תקנה 5 לתקנות קובעת:

"מחזיק במקום עבודה ימסור לעובד במקום העבודה מידע עדכני בדבר הסיכונים במקום, ובפרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה שבה מועסק העובד, וכן ימסור לו הוראות עדכניות לשימוש, להפעלה ולתחזוקה בטוחים של ציוד, של חומר ושל תהליכי עבודה במקום".

תקנה 10 קובעת:

(א) לא יועסק עובד במקום עבודה, אלא אם כן ניתנה לו הדרכה כאמור בתקנות אלה וסופקו לו אמצעי המיגון הנדרשים.

(ב) במקום עבודה לא ישתמשו בחומר או בציוד ולא יפעילו תהליך עבודה, שיש בהם סיכונים, אלא אם כן ניתנו לגביהם מידע והדרכה ונעשו סימונים, הכל בהתאם לתקנות אלה.

בענין התדירות בה יש להעביר הדרכות לעובד קובעת תקנה 3 לתקנות הנ"ל:

(א) מחזיק במקום עבודה יקיים הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם (להלן - הדרכה), באמצעות בעל מקצוע מתאים ויוודא שכל עובד הבין את הסיכונים והוא בקיא דיו בנושאי ההדרכה, בהתאם לתפקידו ולסיכונים שלהם הוא חשוף; מחזיק במקום עבודה יחזור ויקיים הדרכה כאמור, בהתאם לצורכי העובדים ולפחות אחת לשנה.

(ב) מחזיק במקום עבודה ינקוט אמצעים כדי לוודא שההדרכה שניתנה לעובדים הובנה על ידם כראוי וכי הם פועלים על פיה".

מכאן, כי החובה ליתן הדרכת בטיחות לעובד חלה על מחזיק במקום עבודה לגבי אותו עובד - בתחילת עבודתו, כלומר, מיד עם הגיע העובד למקום עבודה חדש (ובעניינו - לאתר בניה חדש) וכן לפני כל תהליך עבודה חדש, ובכל מקרה לפחות פעם בשנה.

השאלה הראשונה המתעוררת, אם כן, בענייננו היא, האם העבודה בה עסק המתלון בעת התאונה - פירוק תבניות יציקה מקיר בטון באמצעות אנקול מנוף תוך כדי עמידה על גבי פיגום בגובה של 9 מטרים ותוך שימוש בסולם נייד - היתה בגדר "הליך עבודה חדש" אשר חייב על פי התקנות מתן הדרכה ספציפית למתלון טרם נקיטתו?

נאשם 2 נשאל על כך במסגרת חקירתו הראשית, והשיב כי עבודה על פיגום בגובה רב היא עבודה רגילה ושכיחה שאינה מצריכה הדרכה ספציפית מיוחדת, גם אם היא כרוכה בשימוש בסולם נייד המשמש למעבר בין מפלסי הפיגום (י' 70 ש' -

18-28). טענה זו לא נסתרה ע"י המאשימה. למעשה, המאשימה כלל לא טענה, כי במקרה דנן היה צורך בהדרכה נקודתית לגבי העבו דה הספציפית שבוצעה ע"י המתלון וממילא גם לא התייחסה לכך בטיעוניה. משכך, יש לקבל עדותו זו של הנאשם 2 (אשר מתיישבת גם עם שורת ההגיון) כנכונה.

בהנחה כי העבודה בה עסק המתלון בעת התאונה היתה עבודה שגרתית ורגילה, יש לבחון האם הנאשמים דאגו להעביר למתלון הדרכת בטיחות **אחת לפחות** במרוצת **השנה** שקדמה לתאונה. או ליתר דיוק, האם הוכיחה המאשימה, **מעבר לכל ספק סביר**, כי המאשימים **לא עמדו** בחובתם זו ?

המאשימה מסתמכת בענין זה על שניים:

א. מסמך הנושא את הכותרת "**רשימת נוכחים בתדריך בטיחות באתר**" שאיננו אלא רשימה שמית של כארבעים עובדים, **ובהם המתלון**, שנכחו בתדריך בטיחות שנערך ביום 17/04/05 (כלומר למעלה משנה לפני התאונה) (ע"י נאשם 2 ועוזרו יוני שגב, באתר בניה ששמו לא מצוין במסמך (ת/15) ;

ב. עדותו של המתלון במשטרה, לפיה **מעולם** לא קיבל הדרכת בטיחות באתר הבניה בה-הרצל .

המאשימה טוענת, כי מסמך **ת/15** מתייחס לאתר הבניה הקודם בו עבד המתלון (לדבריו) מטעם חברת יובל ולא לאתר בהר הרצל בו התרחשה התאונה. אלא, שנאשם 2 העיד בביהמ"ש : "**...רק בהר הרצל נתתי הדרכה לא במקום אחר. באתר הקודם לא הייתי**" (ע' 73 ש' 4-10). טענה זו לא נסתרה על ידי המאשימה, ומכאן כי מסמך ת/15 מתייחס בהכרח לאתר דנן . מסקנה זו מתיישבת גם עם העובדה כי מסמך ת/15 הגיע לידי המאשימה ככל הנראה באמצעות המפקחת מרינה אשר לאחר התאונה נטלה מהאתר את פנקס ההדרכה ודפי ההדרכה שמצאה בו (כפי שציינה בחוות דעתה).

אמנם התאריך המתנוסס ע"ג המסמך הוא 17/04/05, כלומר, למעלה משנה לפני קרות התאונה. לכן, לכאורה, בהעדר כל הוכחה בכתב להדרכה נוספת שניתנה במהלך תקופה זו - לא ניתן לומר כי הדרכה כזו ניתנה (התקנות מחייבות לתעד ההדרכות בכתב) . ואולם, בענין זה מקובלת עלי טענת הנאשמים, לפיה נבצר מהם להוכיח מתן הדרכות נוספות שניתנו על ידם לעובדים במהלך השנה הנ"ל, מאחר והמפקחת בולוצקי נטלה מהאתר את פנקס ההדרכה ואת דפי ההדרכה שהיו בו, והעבירה אותם ככל הנראה לידי המאשימה, אשר בחרה להציג מתוכם בפני ביהמ"ש אך ורק את מסמך ת/15. לדברי הנאשמים, לא מן הנמנע שבמהלך החקירה נאספו דפי הדרכה נוספים משנת 2006, אך אלה לא הוצגו בפני ביהמ"ש ובכך נגרם להם נזק ראייתי חמור. לטענתם של הנאשמים ניתן למצוא אישוש בחוות דעתה של המפקחת מרינה, בה ציינה, כי "**באתר קיים פנקס הדרכה ודפי הדרכה אלא ששמו של המתלון לא מופיע בהם**" (עמ' 6 לחווה"ד) המוכיחים קיומם של דפי הדרכה נוספים פרט לדף ההדרכה מיום 17/04/05. לכן נותרת בענין זה תהיה שלא זכתה למענה מצד המאשימה.

זאת ועוד והעיקר:

גרסתו הנ"ל של המתלון הינה רק **אחת מתוך שלוש גרסאות שונות** שנמסרו על ידו בסוגיית ההדרכה: בביהמ"ש העיד

המתלונן, כי קיבל הדרכת בטיחות באתר בניה אחר בו עבד מטעם חברת יובל, **כשנה וחצי** לפני האירוע דנן, אך **אינו זוכר** אם באתר הבניה בהר-הרצל, בו אירעה התאונה, קיבל הדרכת בטיחות, ובלשונו **"ייתכן אני לא מכחיש אבל אני לא זוכר בדיוק"** (ע' 18 ש' 23). לעומת זאת, בהודעה השניה שמסר במשטרה טען, בנחרצות, כי מעולם לא קיבל הדרכה באתר שבהר-הרצל [היא הגרסה עליה המבקשת המאשימה להסתמך], בעוד שבהודעה הראשונה שמסר

דנן : **"לפני 3 חודשים שהתחלנו לעבוד באתר אמרו לנו שצריכים לנעול נעליים עם ברזל, כובע על הראש, מעיל זוהר.... כשהתחילו לעבוד באתר לפני 3 חודשים קיבלנו את ההדרכה הזאת"** (האמרות צוטטו בעמ' 18 לפרוטוקול).

המאשימה לא הבהירה מדוע יש להעדיף את הגרסה שמסר המתלונן בהודעתו השניה במשטרה על פני גרסאותיו האחרות. הדעת נותנת כי הגרסה שניתנה ע"י המתלונן מיד לאחר התאונה היא ככל הנראה הגרסה האותנטית, ועל כן יש להעדיפה על פני הגרסאות המאוחרות יותר שמסר המתלונן בענין זה, במסגרת הודעתו השניה במשטרה ובביהמ"ש.

יצוין כי במסגרת הודעתו **הראשונה** במשטרה טען המתלונן שגם שני הפועלים הנוספים שעבדו על הפיגום ביום האירוע נחקרו בענין ההדרכות:

בהודעתו במשטרה טען עבד **"לא כל יום מעבירים לנו הוראות בטיחות אבל כל תקופה"** (ש' 37 להודעתו במשטרה, ת/10). ואילו אסמעיל העיד: **"כל חברה נותנת הדרכה מחדש כל תחילת פרויקט. כל שנה. כל אחד שעובר את הדרכה מקבל כרטיס...אני לא עובד בלי שאני מקבל את ההדרכה...גם בהר הרצל קיבלנו הדרכה"** (ע' 47 ש' 16-ע' 48 ש' 1) **"מיוסי מנהל החברה... בתחילת כל חודש"** (ע' 50 ש' 5-1).

יוצא, כי לפי עדותם של **עדי התביעה עצמם**, המתלונן **קיבל** הדרכת בטיחות במהלך השנה שקדמה לתאונה. אמנם בין העדויות של שלושת עדי תביעה אלו נפלו אי דיוקים לגבי **המועד המדויק** בו ניתנה ההדרכה, ועל כן לא ניתן לבסס בהסתמך עליהן מסקנה חותכת בענין זה, ואולם סבורני כי די בעדויות אלו **כדי ליצור ספק סביר** בדבר אשמתם של הנאשמים בביצוע העבירה של אי מסירת מידע לעובד .

ספק זה מתעצם נוכח הגרסה האחידה, העקבית והמהימנה שהציגו עדי הגנה בענין זה:

נאשם 1 העיד- **"הדרכות בטיחות אני מעביר. אני מעביר הדרכה בתחילת העבודה שבהתחלת העבודה של כל עובד... ואח"כ שהעבודה מחליפה שלב. גם כשיש ביקורות של ממונה בטיחות של רמט, גם אחרי סיור אני מעביר הדרכה. גם ממונה בטיחות של מוריה שהיה גם באתר הרבה פעמים גם מעביר הדרכה"** (ע' 53 ש' 8-11). לדבריו, גם הנאשם 2 (מטעם קבלן המשנה) ויוני שגב (העוזר של הנאשם 2 שהינו מנהל עבודה ואתת מוסמך) העבירו הדרכות בטיחות לעובדים, בהדגישו : **"אני כמה פעמים שמעתי איך הם מדריכים"** (ע' 55 ש' 22). עם זאת ציין הנאשם, כי על אף שהעביר הדרכות **"לכל העובדים"** הוא אינו זוכר, אם המתלונן באופן ספציפי השתתף בהדרכות שהועברו על ידו (ע' 59 ש' 15-16).

לעומתו העיד **נאשם 2**, כי הוא זוכר את המתלונן באופן ספציפי כמי שהשתתף בהדרכות שהועברו על ידו באתר שבהר-

הרצל (ע' 67 ש' 4-7) והדגיש: "אצלנו היו ישיבות חודשיות .. והיו מדגישים לנו לבצע הדרכות מעבר לנדרש, מעבר לחובותינו, לנדנד לעובדים שישמרו על עצמם ויחזרו בריאים ושלמים הביתה...אין דבר שהיו אצלנו פועלים שלא הודרכו. אין סיכוי. אנחנו היינו מדריכים הרבה מעבר למה שנדרש" (ע' 67 ש' 1-11). "אני אישית העברתי הדרכה לפועלים" (ע' 69 ש' 22). "אני זוכר שנתתי הדרכה יותר מפעם אחת...רק בהר הרצל נתתי הדרכה לא במקום אחר. באתר הקדום לא הייתי" (ע' 73 ש' 4-10).

בדומה העיד ע"ה/2 הנרי וולמן, כי גם הוא העביר מעת לעת הדרכות לפועלים "בין היתר בשטח של החניון בהר הרצל" (ע' 62 ש' 29-30).

יוצא אפוא, כי גם בסוגית ההדרכה לא השכילה המאשימה להסיר הערפל האופף את העובדות, וכי גם בתום פרשת ההוכחות נותר רב הנסתר על הגלוי בענין זה.

לאור זאת, יש לזכות הנאשמים מפאת הספק הן מהעבירה של חבלה ברשלנות בגין אי מסירת מידע לעובד בדבר סיכוני בטיחות והן מהעבירה העצמאית של אי מסירת מידע לעובד.

לענין עבירת הרשלנות יצוין, למעלה מן הדרוש, כי בכל מקרה לא מתקיים קשר סיבתי עובדתי בין מחדל אי ההדרכה (ככל שהיה כזה) לבין התאונה. כך עולה בעליל מעדותו של המתלון עצמו, אשר נשאל במהלך חקירתו הנגדית והשיב:

"ש: כשבאת לעבוד בהר הרצל ידעת שאם אתה הולך לעבוד במקום גבוה אתה צריך חגורה ? כבר הסבירו לך את זה פעם ?

ת: כן (ע' 21 ש' 8-10).

"ש:.. עבד אומר ברענון שלו שהיו הוראות ללכת עם חגורות. אתה לא ידעת על הוראות כאלו ?

ת: אני לא אמרתי שלא היו הוראות. אני אמרתי שאני הלכתי לבקש חגורה ואמרו לי שאין" (ע' 20 ש' 1-3).

ש: אם לא ראית וחשבת שאין מה פתאום הלכת לחפש ?

ת: אם יבוא האחראי ושאל אותי למה אני עובד בלי החגורה- אני אסביר לו שהלכתי לחפש ולא מצאתי" (ע' 21 ש' 15-23).

תשובות אלו מעידות, ללא ספק, על כך שהמתלון היה מודע לסיכונים הכרוכים בעבודה בגובה רב ללא חגורת בטיחות וידע גם כי ההנחיות באתר חייבו לעבוד עם חגורות בטיחות.

בהמשך נשאל המתלון גם לגבי אופן תפעול חגורת הבטיחות:

עמוד 15

"ש: מה בדיוק עושים עם חגורת בטיחות במקרה הזה ?

ת:חוגרים מסביב למותניים, יש לו וו שתולים אותו ומחברים אותו על הקיר על מנת שלא תיפול" (ע' 123 ש' 29-10).

ומכאן כי המתלונן ידע גם כיצד להשתמש בחגורת הבטיחות, עובדה המעידה לא רק על העדר קשר סיבתי בין אי מתן הדרכה לבין התאונה, אלא גם על כך שהמתלונן קיבל הדרכה בנושא חגורות בזמן מן הזמנים של עבודתו.

הגנה מן הצדק, שיהוי, אכיפה בררנית ומחדלי חקירה

בסיכומיהם חזרו הנאשמים וטענו כי יש לזכותם מכל העבירות המיוחסות להם בשל מחדלים שונים מצד המאשימה, אשר לטענתם הוכחו ביתר שאת בתום פרשת ההגנה:

א. הגנה מן הצדק - בגין אכיפה בררנית, הנובעת מהעובדה כי הגורם הרשלני המרכזי בפרשה אשר בעטיו נגרמה התאונה - המנופאי מרדכי ועונוו שהפעיל את המנוף ללא אתת מוסמך, כלל לא הועמד לגין בגין חלקו בגרימת התאונה, וכי גם מר הנרי וולמן, ממונה הבטיחות באתר בתקופה הרלבנטית יצא בלא כלום מהפרשה המצערת.

ב. שיהוי קיצוני בהגשת כתב האישום - אשר פגם לכאורה ביכולתם לאתר עדים (כגון אוסמה מנהל העבודה בשטח, המתגורר בשטחי הרשות הפלסטינית) ומסמכים הרלבנטיים להגנתם (כגון: קבלות או חשבוניות המוכיחות רכישת חגורות בטיחות לאתר עובר לתאונה) .

ג. התנהלות שערורייתית של רשויות החקירה ושל המאשימה לאורך כל הדרך, החל בניהול חקירה שטחית ורשלנית, דרך ניסוח לקוי של כתב האישום, וכלה באי העברת חומרי חקירה רלבנטיים (כגון דוח הביקור של המפקחת בולוצקי נ/3; דפי הדרכה רלבנטיים וכד') לידי הנאשמים.

כאמור טענות הועלו ע"י הנאשמים הן במסגרת תשובתם לכתב האישום והן לאחר פרשת התביעה במסגרת הטענה של "אין להשיב לאשמה" והן נדונו על ידי בהרחבה במסגרת ההחלטה שניתנה על ידי ביום בטענה הנ"ל.

ואולם, גם בתום פרשת ההגנה לא מצאתי כי יש להורות על זיכוי של נאשם 1 מהעבירה היחידה לגביה מצאתי כי הוכחה אשמתו (אי גידור משטח העבודה):

כפי שצינתי בהחלטתי הנ"ל, בהחלט עולה תמיהה על כך שהתביעה לא העמידה לדין את המנופאי אשר כיוון את זרוע המנוף לעבר המתלונן ללא שהיה לו קשר עין עמו . יחד עם זאת, מאחר ורשלנותו של המנופאי נבעה, בין היתר, מהעדר אתת בשטח האתר במועד הרלבנטי (עובדה שהלכה והתבהרה במהלך שמיעת ראיות ההגנה), ומאחר שהיתה זו אחריותו של נאשם 1 לוודא הימצאותו של אתת באתר בעת התאונה , הרי שאי העמדתו של המנופאי לדין לא היתה מייתרת את העמדתו לדין של הנאשם בגין העבירה הנדונה.

אכן, חובתה של המשטרה -כרשות חוקרת- למצות את הליכי החקירה כראוי מהווה חלק מזכותו של הנאשם למשפט תקין והוגן, כאמצעי במטרה הנעלה לחשיפת האמת. על כן, פעמים רבות נקבע בפסיקה כי מחדלי חקירה עשויים להיזקק לטובתו של נאשם, ואף להוביל למסקנה אופרטיבית של זיכוי מהעבירות המיוחסות לו:

"החובה לניהול חקירה הוגנת אינה מתמצית, אפוא, בהוריה מנחה בלבד, ושומה שתהינה לה גם תוצאות משפטיות קונקרטיות... במשפט האזרחי הולכת ומתפתחת הדוקטרינה של "הנזק הראייתי", במובנה הדיוני. משמעותם של דברים היא, כי ההימנעות מלבצע את הפעולות הראויות, עלולה לגרום לצד שמנגד נזק, בדמות העדר היכולת להוכיח את טענותיו. על-כן מועבר נטל ההוכחה אל הנתבע (להבדיל מהגישה הרואה בנזק הראייתי עילת תביעה עצמאית)... כמדומה, שאין מניעה להחיל באופן אנלוגי- ואולי אף במישרין- את אותו הרציונל גם במשפט הפלילי...." (כב' השופט מ' גל ת"פ (מחוזי-ירושלים) 102/99 **מדינת ישראל נ' אוסאמה סלאם**, פס' 12 לפסה"ס S מיום 02/08/99 פורסם בנבו. ראה גם : כב' השופט י' קדמי ע"פ 4384/93 **אילן מליקר נ' מדינת ישראל**, תק-על 94(2) 1988,1992 (1994) ; כב' השופט א' ברק ע"פ 721/80 **שלמה תורג'מן נ' מדינת ישראל**, פ"ד לה(2) 466, 471 (1981) כב' השופט ר' שפירא (מחוזי-חיפה) ת"פ 338/02 **מדינת ישראל נ' זאהר חזבון**, פס' 4 לפסה"ס ד מיום 29/04/04 פורסם באתר המשפטי "נבו"), ואף להביא לזיכוי של הנאשם (כב' השופט ד' בייניש ע"פ 5390/96 **עודה אבו מדיעם נ' מדינת ישראל**, פ"ד נג(4) 29, פס' 8 (1999)).

עם זאת, נקבע גם, כי לא כל אימת שהרשות החוקרת נמנעה מביצוע פעולת חקירה יש לזכות את הנאשם בגין כך:

"האמור אינו חורץ עדיין את גורל המשפט... בסופם של דברים המסקנה היא, כי חרף כל המחדלים האמורים, הרי עדיין בנסיבות המיוחדות של העניין, הראיות שהובאו להוכחת חלקו של הנאשם גוברות באופן מספיק, די והותר..." (שם, פס' 14,22).

" את החזקה העובדתית הנגזרת ממחדל החקירה יש להביא בחשבון במסגרת מכלול הראיות

והנתונים שבפני בית המשפט. בסופו של ההליך על בית המשפט לקבוע כמה ראיות חסרות להוכחת

קשר בין העובדות מוכחות לבין העובדה הטעונה הוכחה, ומהו משקלן של הראיות החסרות בהתייחס לראיות הקיימות, ולאור כל הנתונים להכריע את הדין ..." (ר' שפירא "מחדלים בחקירת משטרה והשלכותיהם על ההליך הפלילי", **הסניגור** 98 (מאי 2005) 5, 7).

כך גם בענייננו. משקלם המצטבר של מחדלי החקירה אין בו כדי לשנות את מאזן הראיות שהונחו ע"י המאשימה בנוגע לעבירה בה הורשע הנאשם 1 במסגרת הכרעת דין זו (אי גידור משטח עבודה) ולעורר את הספק הסביר ממנו זכאי הנאשם ליהנות במשפט פלילי, לא כל שכן כשעבירה זו כלל אינה קשורה לחלקו של המנופאי בתאונה.

אמנם, הנאשם טען כי המאשימה נמנעה מלהעמיד לדין גם את **אסמעיל אל חרוב**, מעסיקו הישיר של המתלונן, בעליה של חברת אלגבריה לקבלנות ולמסחר בע"מ, עמה התקשרה חברת יובל (קבלן המשנה) בהסכם קבלנות לביצוע עבודות השלד באתר, ואשר על פי הנתען היה מי שגייס את המתלונן לעבודה ושילם משכורתו, וכן את **אוסמה**, אחיו של

אסמעיל, אשר היה מנהל העבודה בפועל באתר וכונה "המנהל הקטן", ממנו קיבל המתלונן הוראות ביום האירוע - ואולם, מאחר ואסמעיל היה ככל הנראה קבלן משנה של קבלן המשנה הרי שלא מוטלת עליו אחריות בגין העבירה של אי גידור משטח העבירה (כשם שאינה מוטלת על הנאשם 2 אשר לא הואשם אמנם בכתב האישום בעבירת הגידור), שכן חובה זו חלה כאמור על "מבצע בניה" המוגדר בסעיף 1 לתקנות הבטיחות בעבודה כ"קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו" או על מזמין, המוגדר כ"בעל הנכס או מי שבעל הנכס ייפה את כוחו להתקשר עם קבלנים לביצוע עבודת בניה או בניה הנדסית, כולה או חלקה". מה גם, שהנאשם לא הוכיח כדבעי טיבו של הקשר החוזי שנרקם בין אסמעיל הנ"ל וחברת אבריה לבין חברת יובל, שכן הראיה שצירף הנאשם בענין זה היא הסכם קבלנות לא חתום שאף אינו נושא תאריך שנחתם לכאורה בין חברת יובל לבין חברת אלגבריה- נ/4.

סוף דבר, התוצאה היא כאמור בפתח הכרעת הדין.

ניתנה היום, י"ד אייר תשע"ד, 14 מאי 2014, במעמד הצדדים.